

Qua hygiëne is er volgens Mart Smolders nog veel ruimte voor verbetering

'Onhygiënisch werken levert sterfte op'

De kinderen zijn lekker aan het buitenspelen en komen binnen voor een snoepje; met vuile handjes verdwijnt het snoepje in de mond. 'Ach, dat is goed voor de weerstand.' Waarom wordt er in de varkenshouderij dan zo hygiënisch gewerkt?

Tegen virussen kan je weerstand opbouwen. Wanneer het lichaam dan opnieuw met het virus in aanraking komt, kan het daardoor direct antistoffen aanmaken. Dit biedt overigens geen 100 procent garantie omdat virussen muteren. Vaccineren voor bijvoorbeeld het griepvirus gebeurt op basis van de virusstammen die de voorgaande jaren een uitbraak hebben veroorzaakt. Omdat een griepvirus niet snel muteert, is de kans groot dat het vaccin werkt.

Een varken kan je op een natuurlijke manier weerstand laten opbouwen, door het dier met kiemen in aanraking te laten komen. Dit is mogelijk door minder hygiënisch te werken. Mart Smolders van MS Schippers plaatst hier direct een kanttekening bij. „Als we een varken op een natuurlijke manier weerstand op zouden laten bouwen door onhygiënisch te werken - zeg maar ongecontro-

leerd te vaccineren - levert dat grote sterfte, een flink lagere groei, verhoogd antibioticagebruik en een veel hogere voederconversie op. Maar weerstand hebben ze wel!”, aldus Smolders. Weerstand opbouwen kan ook door te vaccineren, maar deze zijn te duur om grootschalig toe te passen in combinatie met onhygiënisch werken.

Als de varkens met een klein aantal bacteriën of virussen in aanraking komen, worden ze niet ziek maar bouwen ze wel weerstand op. „Helaas kunnen we het aantal niet reguleren dus is het beter om met 0 te beginnen”, zegt dierenarts Nico Brons van dierenartsenpraktijk De Oosthof.

Hygiënehypothese

Het verschil tussen mensen en de manier waarop varkens gehouden worden, is zo groot dat er geen één op één vergelijking

gemaakt kan worden „Waar kinderen met z'n tweeën in de zandbak spelen, spelen biggen met z'n veertigen en bovendien poepen en plassen ze er ook nog in”, zo maakt Brons een vergelijking waardoor direct duidelijk is wat de verschillen zijn.

„Volgens mij is het zo dat kinderen die opgroeien in een schone leefomgeving, vaker te maken hebben met allergieën”, zegt Brons. Humaan wordt inderdaad gezien dat kinderen die op de boerderij of in een antroposofische leefomgeving opgroeien minder snel last hebben van allergieën, omdat ze al vroeg in aanraking komen met allerlei kiemen. De hygiënehypothese zou een mogelijke verklaring zijn voor de forse toename van onder meer eczeem, astma en allergieën. Op Wikipedia wordt deze hypothese als volgt uitgelegd: „Deze hypothese stelt dat door de betere hygiëne en het uitschakelen van kinderziekten het

Ruimte voor verbetering

Merel Postma, dierenarts op de faculteit diergeneeskunde van Universiteit Gent geeft aan dat de biosecurity op varkensbedrijven in de landen waarin zij op een vergelijkbare manier de bioveiligheidsstatus gekwantificeerd hebben - België, Duitsland, Frankrijk en Zweden - zeker niet slecht is, maar dat er ruimte is voor verbetering. „Zowel tussen de landen als binnen de landen is er spreiding in de scores op het gebied van bioveiligheid.”

Het streven is om de bioveiligheid te optimaliseren. Zowel de externe bioveiligheid (alle risico's op insleep binnen het bedrijf van buiten) als de interne

bioveiligheid (risico's op versleep van pathogenen door het bedrijf heen, zoals van dier/leeftijdscategorie naar leeftijdscategorie). „Indien het risico op insleep en versleep van pathogenen verlaagd wordt, zal enerzijds het risico op ziekte-overdracht verlagen en anderzijds het immuunsysteem ook beter in de gelegenheid gesteld worden om pathogenen op te ruimen. Indien algemene hygiëne verminderd wordt, weet men ook niet precies welke pathogenen precies rondwaren op het bedrijf zodat men grotere risico's loopt in het verspreiden van allerhande kiemen.”

menselijk afweersysteem minder hard hoeft te werken, en hierdoor op hol slaat.’

Vergelijken

De situatie bij mensen kan niet één op één vertaald worden naar de varkenshouderij. Varkens leven niet lang genoeg om voordeel te halen uit het opbouwen van weerstand. Smolders: „Maar we zien wel eerder genoemde nadelen. Ik denk dat hier ook nog een grote potentie ligt.”

Het immuunsysteem moet geprikkeld worden om goed te kunnen werken. Dat dit in de varkenshouderij net even anders is, heeft meerdere oorzaken. Varkens hebben geen toilet waardoor hokgenoten direct in contact kunnen komen met de kiemen die een dier uitscheidt. Bij mensen zien we een enorme vermindering van epidemieën na de invoering van de riolering. De riolering werd in 2007 zelfs bestempeld als grootste medische mijlpaal en daarmee waardevoller dan antibiotica. Daarnaast werkt het prikkelen van de weerstand door in contact te komen met kiemen bij mensen wel, omdat het doel is zo lang mogelijk te blijven leven. De varkenshouder wil zo snel mogelijk en met een zo laag mogelijke voederconversie een slachtrijp varken produceren. „Varkens zijn topsporters; als je Tom Dumoulin kraanwater laat drinken uit India wint hij de tour niet”, maakt Smolders

de vergelijking. Bij de geboorte krijgt de big kiemen van de zeug binnen en eventuele hokspecifieke kiemen. Dat is volgens vele wetenschappers en bronnen welke Smolders heeft geraadpleegd voldoende.

Tandje minder

De humane sector is volgens hygiënespecialist Patrick van der Poel minder schoon en probeert de hygiëne in bijvoorbeeld ziekenhuizen naar een hoger peil te krijgen. Maar daar gaat het om 4 tot 5 mensen die samen op een zaal liggen en misschien het dubbele aantal dat hetzelfde sanitair gebruikt. „We zien wel eens uitbraken, maar dat is beperkt.” In de varkenshouderij gaat het om veel grotere aantallen die bij elkaar in één ruimte staan. De hygiëne een tandje minder kan daardoor een risico zijn. In de veehouderij werd in het verleden veel antibiotica gebruikt en daarnaast werd er schoon gewerkt. Nu wordt er minder antibiotica gebruikt omdat dit leidt tot resistentie. Het antwoord op de vraag of er in de varkenshouderij minder schoon gewerkt kan worden is volgens Van der Poel koffiedik kijken: „Dat durft niemand te proberen.” Smolders denkt niet dat het in de humane sector slecht gesteld is met de hygiëne. „We hebben toiletten en lopen niet door elkaars uitwerpselen waarbij we onderweg nog even

een tongzoen uitwisselen.” Smolders denkt ook niet dat de varkenshouderij is doorgeschoten qua hygiëne. Hij kent geen bedrijven die problemen hebben gekregen door een strikt hygiënebeleid, maar vele voorbeelden andersom. Sterker nog, hij ziet nog voldoende mogelijkheden voor verbetering. „We hebben nu meerdere Hy-Care stallen voor vleesvarkens in onder andere Denemarken, Spanje en België en we zien vergelijkbare betere resultaten als in de eerste stal in Nederland.”

Hygiënestandaard

Zowel Van der Poel als Smolders brengen de standaard van andere landen in. „Je hoort nog wel eens dat het in andere landen waar mens en dier dicht op elkaar wonen ook goed gaat, maar daar zijn de levensverwachting en de levenstandaard veel lager. In Sierra Leone ben je met 38 bijvoorbeeld al heel oud. Voor de Tweede Wereldoorlog waren mensen boven de 40 ook al oud. Nu kunnen mensen 100 worden”, zegt Van der Poel. Smolders maakt een vergelijking met India waar mensen veel weerstand kunnen opbouwen, omdat de hygiënestandaard lager is dan in Nederland. Maar de levensverwachting is ook lager en de mensen zijn kleiner. ■

 Reageren?
j.cornelissen@pigbusiness.nl